

TÁJÉKOZTATÓ

AZ MTA KÖRNYEZETTUDOMÁNYI ELNÖKI BIZOTTSÁGÁNAK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Németh Tamás

az MTA főtitkára, a Környezettudományi Elnöki Bizottság elnöke
nemeth.tamas@office.mta.hu

Az MTA Környezettudományi Elnöki Bizottságot (KÖTEB) az MTA Elnöksége 2008. július 15-i ülésén alakította újjá. A bizottság első ülését 2008. szeptember 25-én tartotta, amelyen részt vett *Szili Katalin*, az Országgyűlés elnöke és *Pálinkás József*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke is. A 2008–2010 közötti időszakban a KÖTEB mellett három albizottság (Felkészülés a Klímaváltozásra Albizottság, Élelmiszer-biztonsági Albizottság, Energetika és Környezet Albizottság), valamint az IPCC Munkacsoport működik. Az alakuló ülésen a bizottság tagjai elfogadták azt a javaslatot, hogy a ciklus alatt évente lehetőleg négy ülést tartsanak. A bizottság három albizottságának és egy munkacsoportjának vezetőjével és tagjaival 2008. október 7-én megbeszélést tartottunk, amelyen meghatároztuk az előre tervezhető feladatokat, az albizottsági munka alapelveit. Az albizottságok rögzített feladataihoz alakították ki a tagok névsorát. A KÖTEB alakuló ülésén, valamint az albizottságok vezetőivel tartott megbeszélésen megerősítettük, hogy a ciklus alatt szoros kapcsolatban és kölcsönös tájékoztatással működünk a Nemzeti Fenntartható Fejlődés

Tanácsával (NFFT), a tudományos osztályokkal, valamint az MTA osztályainak szakbizottságaival, illetve osztályok közötti bizottságaival.

A KÖTEB említett három albizottsága és munkacsoportja a 2009. évre tervezett, a klímaváltozással, az élelmiszer-biztonság növelésével, valamint az energetika és környezet kérdéseivel kapcsolatos feladatokat külső szakértőkkel együttműködve magas színvonalon teljesítette.

A *Felkészülés a Klímaváltozásra Albizottság* az MTA 2009. évi rendes közgyűlésén kiadott elnökségi nyilatkozatában megfogalmazott feladatokat alapul véve közreműködött az Éghajlatvédelmi kerettörvény kidolgozásában, célkitűzéseinek megfogalmazásában. Az általuk szervezett *Aszály és szárazodás Magyarországon* című konferencián is megerősítették, hogy az Országgyűlés által egyhangúlag elfogadott *Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia* alapján hozzák meg a szükséges döntéseket és intézkedéseket. A napjainkban és a közeljövőben felerősödő aszályosodás, szárazodás megelőzése érdekében időben meghozott döntések hozzájárulhatnak a hazai víz- és

élelmiszer-ellátás biztosításához, hisz ez adja a lakosság létbiztonságának alapját. Az albizottság részleteiben is tárgyalta a nemzetgazdaság több ágát is súlyosan érintő aszályosodás, szárazodás kérdését. A kialakuló víz- és élelmiszerhiányon túlmenően foglalkozott a humán- és az állategészségügyi infrastruktúrára, az energiaipar és szállítás, közlekedés, élelmiszeripar területén bekövetkező változásokkal és az adott területeken keletkező károkkal. Megállapította, hogy a klímaváltozással egyidejűleg felértékelődnek vízkészleteink és a természetben meglévő agroökológiai potenciálunk.

Az *Élelmiszerbiztonsági Albizottság a Környezet és az élelmiszer-biztonság kapcsolata* című tudományos ülés keretében tárgyalta a klímaváltozás lehetséges hatásait az élelmiszerbiztonságra, valamint az élelmiszerlánc aktuális etikai kérdéseire. Ennek kapcsán nagy figyelmet fordítottak a környezeti és társadalmi tényezők változásának a növényi élelmiszerek biztonságos előállítására gyakorolt hatásaira. Külön kiemelendő az albizottság azon tevékenysége, hogy aktívan működik közre a Nemzeti Élelmiszer-biztonsági Stratégia kidolgozásában. Az elkészült részfejezetek vitája során állásfoglalást dolgoztak ki, melyet a *Magyar Tudomány* című folyóiratban tesznek közzé. Az albizottság részletesen kíván foglalkozni a klímaváltozás közegészségügyi és járványügyi biztonsági kérdéseivel is, amelyhez az MTA Élelmiszeripari Komplex

Bizottság, illetve az MTA Állategészségügyi Bizottság adott témában meghozott állásfoglalásait is fel kívánják használni.

A KÖTEB *Energetika és Környezet Albizottsága* 2009-re szóló feladataként a megújuló energiafajták lehetőségeinek és környezeti hatásainak tudományos megismerését, áttekintését tűzte ki célul. Magyarországon a következő megújuló energiafajtáknak van szerepük: geotermikus, bio-, szél-, nap- és vízenergia. Az albizottság tevékenysége keretében a felsorolt energiafajtákról és azok környezeti vonatkozásairól egy-egy tanulmány készült, amelyeket a *Magyar Tudomány* jelen számában összegyűjtve mutatunk be. Az albizottság 2010-ben a szén-dioxid összegyűjtésével és tárolásával kapcsolatos kérdéseket vitatja meg.

Az eddig megtartott tudományos ülések számos olyan kérdést vetettek fel, amelyek további feladatokat jelöltek ki az albizottságok, illetve a velük szorosan együttműködő más tudományos bizottságok számára. Így például az MTA Környezet és Egészség Bizottsága együttműködve a KÖTEB albizottságaival számos olyan kérdést tárgyalt meg, amely az élelmiszer-biztonság és a humángyógyászat közötti összefüggéseket vizsgálta, illetve választ keresett a klímaváltozás okozta stressz egészségügyi problematikájára.

Kulcsszavak: *környezettudomány, élelmiszerbiztonság, klíma, energiabiztonság*

IRODALOM

Szili Katalin – Láng István (2010): *Jövőkereső. A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács jelentése a magyar társadalomnak*. NFFT, Budapest